

О РУДАРСКИМ ДАЖБИНАМА У СРБИЈИ У XV И XVI ВЕКУ

По доласку Саса у Србију у другој половини XIII века рударство се развило у најзначајнију привредну грану у овој земљи и доносило је владару велике приходе. То нарочито важи за руднике племенитих метала. Тако је, на пример, деспот Стефан Лазаревић на име царине примао од Рудника 4.400 дуката, од Сребренице 17.600 дуката, а од Новог Брда око 34.000 дуката годишње (1). Дакле, само од три рудника примао је годишње 56.000 дуката, а то су били огромни приходи за оно време и за оне прилике.

Саси су посвуда, па и у Србији, уживали посебне самоуправне повластице, али су били уједно оптерећени низом дажбина у разним облицима. То се види из многих српских споменика, а посебно из Закона о рудницима деспота Стефана Лазаревића из 1412. године.

По освајању Србије Турци углавном усвајају и одржавају у организацији рударства у овој земљи оно стање које су ту затекли. Они признају Сасима самоуправне повластице које су ови до тада уживали под условима да плаћају прописане дажбине. У погледу плаћања дажбина стање се није, како ће се то видети, много изменило.

I

Закон о рудницима из 1412. главни је извор за проучавање рударских дажбина у средњовековној Србији. Један његов препис, вероватно из друге половине XVI века, недавно је пронађен. Објавио га је Никола Радојчић 1962. године у издању Српске академије наука и уметности. Ту се у ствари налазе два закона: 1) Закон о рудницима Новог Брда који има 52 члана и 2) Извод из Градског закона Новог Брда који има 23 члана. Радојчић је чланове првог закона обележио арапским, а другога римским бројевима.

На основу ових законских прописа и других српских средњовековних споменика може се закључити да су Саси плаћали извесне дажбине владару а извесне дажбине својим месним старешинама. Дакле, постојале су две врсте дажбина: 1. државне и 2. месне, самоуправне.

Државне дажбине. — Саси су плаћали владару следеће дажбине: 1. таксу за мерење рудног поља, 2. таксу за додељивање концесије и 3. порез на руду.

(1) М. Динић, За историју рударства у средњовековној Србији и Босни, Београд, 1962, II, 16, 87, 88. По мишљењу М. Динића у ту суму вероватно улазе и други владарени приходи од рудника. Има података који говоре да су ти приходи били много већи.

Такса за мерење руднога поља предвиђена је у глави која носи наслов „о мере урбарара“ (чл. 40. Закона о рудницима). Вађење руда спадало је у владареву регалију (2). Нико није смео приступити отварању рудника „рупе“ и копању руде док не добије дозволу, концесију.

Мерење руднога поља претходило је додељивању концесије. Мерење су обављали нарочити службеници „урбарар“ и „хутман“ (3). Први је био државни службеник, а други службеник рударске дружине. За мерење и обележавање рудног поља плаћала се прописана такса, пристојба која је била доста висока. Урбарару се плаћало „2 литре динара“, а хутману „1 литра динара“ (4). Рударска дружина ову таксу плаћала је у новцу. Из закона се, међутим, не види да ли је сав овај новац ишао у корист наведених службеника или само један његов проценат.

Додељивање концесије закон означава нашим називом „венчање“ (чл. 8. и чл. 41) и за то се плаћала посебна такса у новцу, чија је висина предвиђена законом. Та је такса износила по правилу 8 унчи. И ову таксу плаћала је рударска дружина (гварци) која је тражила да јој се додели концесија, „баштина“ на одређеноме рудноме пољу (5). Плаћањем таксе рударска дружина стицала је „баштину“ (чл. 41) на измереноме пољу „мерном пољу“ (чл. 42) и могла је приступити копању руде (6).

Рударске дружине плаћале су и порез за извађењу руду. Тај се порез назива „урбор“ (чл. 3). Његова висина није предвиђена Законом. Изгледа да је то било предвиђено неким посебним прописима или обичајима. Јиречек сматра да је у Србији урбор износио једну десетину извађене и пречишћене руде (7). У Чешкој, Немачкој, Угарској, Пољској урбор је износио од једне осмине до једне десетине извађене руде (8). Ако се рудник налазио на властеоској земљи, онда је по немачком рударском праву један део тога урбора припадао властелину, то јест једна осмина. Из Закона се не види како се у таквој прилици поступало код нас.

Овај порез плаћао се у природи. Прибирао се приликом поделе руде, која се обављала повремено. Из Закона се не види у којим су се временским размацима вршиле поделе. По турским рударским законима за наше крајеве подела се негде обављала сваких 40 дана, негде сваких 45

(2) У владарева регалије у средњовековној Србији спадало је још ковање новца, парине и жиговице. Т. Тарановски, Историја српског права, Београд, 1931, I, 136—138, К. Јиречек, Историја српског права, Београд, 1952, II, 429.

(3) О урбарару (urbararius) има помена у следећим члановима Закона о рудницима, 4, 7, 9, 10, 13, 14, 27, 29, 40, 41, и 45. О хутману (Hutmann) има помена у чл. 10, 14, 17, 40 ј 41.

(4) Једна литра захватала је 12 унчи по 20 гроша. Значи једна литра имала је 240 гроша, односно динара почетком XV века. Вредност гроша одређивала се према тежини и финоћи и мењала се током времена. Тако се 1452. год. од једне литре сребра ковало 270 гроша. К. Јиречек, нав. дело, II, 428, М. Динић, нав. дело, II, 77.

(5) Члан рударске дружине назива се „гварк“ (Geværke) чл. 3, 13, 15, 17, 19, 24, 26, 27, 29, 31, 32, 34, 37, 51.

(6) Закон о рудницима разликује три врсте поља: „мерно поље“, (чл. 42), „туђе поље“ (чл. 4) и „слободно поље“ (чл. 6, и 21).

(7) Јиречек, нав. дело, II, 174, 211 и 430.

(8) Н. Радојчић, Закон о рудницима деспота Стефана Лазаревића, 85 пол „урбор“, J. F. Schmidt, Versuch einer systematisch geordneten Darstellung des Bergrechtes im Königreiche Böhmen; Prag, 1833, I, 270.

дана, а негде свака 2 месеца (*). Вероватно да су Турци ту праксу затекли у Србији и преузели је као и многе друге рударске обичаје у своје законодавство.

Да ли су Саси плаћали још какве непосредне порезе на приходе својих имања, не види се из Закона о рудницима. Овом приликом потребно је напоменути да је Душанов законик у свом чл. 123. забранио Сасима да убудуће крчењем шуме стичу баштине. Тај пропис нема повратно дејство. Оно што је до тада стечено остало је у важности. Саси су могли стећи баштину и после доношења Законика на други начин, на пример куповином, поклоном, наслеђем. Дакле, они су поред рударских баштина, где се копала руда, могли имати и пољопривредне баштине где су се сејале житарице и гајило поврће и воће. О њима има помена у чл. XXI Закона о рудницима, па се свакако може претпоставити да се и на те баштине плаћао порез. За време владавине деспота Стефана Лазаревића државне потребе и расходи су нагло порасли услед политичких прилика и догађаја. За њихово покриће намећу се и нове дажбине, па су чак и манастирска села била дужна плаћати владару извесне дажбине (10). Дакле у томе погледу никоме се није давала повластица, па ни рударима.

Рудници су поред непосредних сносили и посредне дажбине у које спада царина. Постојале су увозне, пролазне и извозне царине.

О томе има помена у чл. XVIII где се вели „за царину господареву”. Њена висина била је утврђена државним прописима и међународним уговорима, а износила је десетак од увезене робе (11). Овај појам има шире значење него у савременом праву, јер се ту мешају појмови царине и трошарине. Трговац је могао да царину превали на потрошаче урачунавајући је у продајну цену. Дакле, ова врста пореза погађала је у ствари потрошаче на рударским трговима, углавном рударе и чланове њихових породица.

Овде треба истакнути да су на рударским трговима постојали посебни прописи усмерени на заштиту рудара. Тако су чланови рударских дружина уживали искључиво право да купују на рударским трговима извесне сировине неопходне за обављање њихове делатности. Ту спада: гвожђе, лој, ужарија и коже. То је повластица о такозваном „цаугу рупнем” (чл. 52). Прекршај ове наредбе кажњава се конфискацијом купљене робе: „Тколи се најје прекупивши да му се узме без динара (чл. 52).

Да ли су ове сировине биле ослобођене царине, не види се јасно из Закона о рудницима. Могло би се само нагађати да је такво ослобођење постојало. Наиме, у чл. 52. само се за брашно наводи царинска тарифа, а не наводи се за поменуће сировине о којима се говори у томе истоме члану. Такав закључак могао би се донекле бранити и на основу прописа турских рударских закона за наше крајеве, где се изрично вели да су те сировине биле ослобођене царине. Турски законодавац је вероватно ову повластицу преузео из српског права.

(*) Вл. Скарнић, Старо рударско право и техника у Србији и Босни, Београд, 1939, 39. Оријентални институт, Кануни и канун-наме, Сарајево, 1957, 114.

(10) К. Јиречек, нав. дело, II, 433.

(11) К. Јиречек, нав. дело, II, 430; М. Динић, нав. дело, II, 52.

Постојала је још једна повластица у снабдевању рудара. Њима се признавало право да купују на рударском тргу животне намирнице пре других потрошача. Био је обичај да се на тргу извеси недељом кнежев венац и док се венац не дигне други потрошачи нису смели куповати намирнице. Прекршај ове забране кажњавао се строго: запленом купљених намирница и глобом од 6 перпера (чл. IX).

Градско веће било је надлежно да прописује максималне цене животним намирницама и другој роби. Посебно се водила брига о квалитету хлеба, сира, воћа, сочива и рибе (чл. X). Чак се даје могућност „рупницима“ да разграбе без динара „инакав хлеб“, онај који не одговара уобичајеним и прописаним условима.

Градско веће бирало је 4 тржишна надзорника који су били задужени да „огледавају како да се онем уставом свака работа продава“ (чл. VIII). Дакле, они су били дужни да воде надзор над ценама и квалитетом робе и утврђују исправност мера, да пазе да ли се роба „продава правом мером“ (чл. IX).

Царину и друге владареве дажбине прибирали су некад цариници као посебни службеници владареви, а некад закупци којима је владар издавао царину и друге своје дажбине под закуп за одређено време. Овај други начин прибирања био је више уобичајен него онај први. Издавањем под закуп, владар је унапред знао колики ће му бити приходи и није се излагао ни случају ни ризику. Тај начин, међутим, био је неповољан за пореске обвезнике. Закупници су обично злоупотребљавали своја овлашћења у намери да истерају што веће приходе. То је доводило до спорова и жалби, па чак и до сукоба и побуне⁽¹²⁾.

Самоуправне дажбине. — Рударски тргови имали су своју самоуправу где је веће састављено од војводе, кнеза и 12 пургара обављало управну и судску власт (чл. XVIII). То је најзначајнија повластица коју су Саси уживали у нашим крајевима.

Војвода, кнез и чланови већа примали су награде које су се подмиривале из глоба, разних дажбина у природи које су давале занатлије и посебне дажбине под називом „псун“.

По чл. I и II Закона о рудницима, псун се плаћао на стоку и вино које се продавало на тргу. То је нека врста трошарине. Тако, на пример, на два овчија брва плаћало се на име псуна 1 динар. Пола прихода од сточнога псуна припадало је војводи градском, а пола „кулском војводи“ чија функција није одређена. Вероватно се то односи на војводу утврђења „куле“.

Вински псун узимао се од оних који су продавали на рударском тргу вино, а нису били становници градског подручја „метоха“. Закон не прописује висину овога псуна него само вели да једна трећина припада кнезу, друга пургарима, а трећа војводи (чл. II). Псун се узимао само од стоке и вина, а није се узимао од чега другог (чл. II)⁽¹²⁾.

(12) Због злоупотреба које су вршили представници власти избијале су чак и побуне. Тако су се у Сребреници 1427. побунили рудари и убили надзорника рудника. М. Динић, нав. дело, I, 59; К. Јиречек, нав. дело, I, 351.

(13) Могло би се ипак претпоставити на основу чл. 52. да се оних 4 динара од товара брашна односи на псун.

Војвода и кнез руководили су радом градског већа које је поред управне обављало и судску функцију (чл. IV). Да ли су они као судије наплаћивали какве судске таксе, о томе нема помена у Закону о рудницима. Но на основу општих начела српског средњовековног права могао би се извести закључак да су рударски судови као и други судови тога времена наплаћивали судске таксе. Као, на пример, таксу за саслушање сведока „послух“.

II

Као основни извор за проучавање рударских дажбина за време турске владавине послужили су углавном ови законски споменици који су важили за наше руднике: 1. Скраћена верзија Закона о рудницима деспота Стефана Лазаревића коју су Турци сачинили половином XV века под називом „Kanunname-i sabik“⁽¹⁴⁾; 2. Саски закон, сачињен за владе Бајазита II при крају XV века⁽¹⁵⁾; 3. Стари саски закон султана Сулејмана под називом „Кануни кадими сас“, рађен по узору на неколико закона који су били на снази у нашим рудницима⁽¹⁶⁾; 4. Канун рудника Сребренице и Саса из 1548. године⁽¹⁷⁾. На основу наведених законских текстова и других турских правних споменика из XV и XVI века може се установити да су Саси, а под тим треба подразумевати рударе без обзира на њихово порекло, плаћали дажбине како султану, тако и месним старешинама⁽¹⁸⁾.

Државне дажбине. — Рудари су плаћали султану следеће дажбине (ресм): 1. таксу за мерење рудног поља, 2. таксу за додељивање концесије, 3. порез на руду (ушур), 4. порез на приходе од имовине.

У текстовима се помиње такса за мерење рудног поља (урбар—хак)⁽¹⁹⁾. Тако се у Старом саском закону султана Сулејмана вели да онај ко затражи мерење има да плати. Само се ту не наводи висина ове таксе. То је свакако било утврђено неким посебним прописима или обичајима.

За додељивање концесије „баштине“ (наша реч у турском тексту) плаћала се такса. Ни њен износ није био предвиђен. Ту су се вероватно примењивали општи прописи који су важили за додељивање баштине. „Емини“ (султанови повереници) наплаћивали су таксу за издавање тапије на рудна поља која се дају рударима као баштина.

(14) N. Beldiceanu, Les actes des premiers sultans conservés dans les manuscrits turcs de la Bibliothèque Nationale à Paris, 1964, II, 245, No 22.

(15) N. Beldiceanu, op. cit., II, 257, No 24. Изгледа да је и то скраћена верзија Закона о рудницима деспота Стефана Лазаревића.

(16) Ф. Спахо, Турски рударски закони, Гласник земаљског музеја, Сарајево, 1913, 193—194.

(17) Н. Филиповић, Оријентални институт, Кануни и канун-наме, Сарајево, 1957, 93, 114—116.

(18) Ту би дошли углавном следећи извори: R. Anhegger, Beiträge zur Geschichte des Bergbaus im Osmanischen Reich, Istanbul, I, 1943, II, 1944, III, 1945; R. Anhegger — H. Inalcik, Kanunnamei sultani ber muccebi 'orfi 'osmani, Ankara, 1956; Ö. L. Barkan, Kanunlar, Istanbul, 1945; F. Babinger, Sultanische Urkunden, München, 1956; VI. Скарин, Стари турски рукопис о рударским пословима и терминологији, Споменик СКА, Београд, 1936.

(19) Ф. Спахо, нав. дело, Стари саски закон, чл. 76.

Ушур, десетак био је порез у правоме смислу речи. Плаћали су га баштиници, „гварци“ (деоничари рударске дружине) у природи, делом изваћене руде. Његова висина била је тачно утврђена и износила је једну десетину од изваћене и пречишћене руде⁽²⁰⁾. Тај се порез прибирао приликом поделе руде, која се обављала негде сваких 40 дана, негде сваких 45 дана, а негде свака 2 месеца.

Рудари су поред рударских баштина могли имати и пољопривредне баштине, на којима су сејали разне житарице и гајили воће и поврће. Могли су држати и стоку и пчеле. На то су као и други поданици (раја) дужни били плаћати порез. Тај се порез наплаћивао годишње, било одскоком од сваке куће по један дукат (филурија), било по приносу⁽²¹⁾. У прво време по освајању наших крајева примењивао се први начин опорезивања, а доцније други, који је за пореске обвезнике био тежи и непољубивији.

До сада је било говора о непосредним дажбинама које су рудари плаћали. Но они су путем преваљивања сносили и посредни порез под називом „бац“. То одговара царини из нашег средњовековног права.

Царина се плаћала на робу која се на тргу продавала. Њена висина била је утврђена државним прописима или међународним уговорима. Сачували су се неки прописи царинских тарифа који су важили за извесне наше руднике. Тако се сачувао препис царинске тарифе за Сребреницу и Рудник⁽²²⁾. Оба ова преписа потичу из XVI века, царински ставови из једне и друге тарифе углавном се подударају. Но и овде се мешају појмови царине и трошарине.

Значајно је истакнути да се за извесну робу која је служила за обављање рударске делатности није плаћала царина. Ту спада: ужарија, железни рударски алат, лој за свеће и мазиво, кожа, теретни руднички коњи.

У наведеним споменицима нема спомена о повластицама рудара које би се односиле на првенство у снабдевању на рударским трговима. Ту повластицу нашег средњовековног права турски законодавац није, изгледа, усвојио. Рударима је ипак пружана извесна заштита на други начин. Турски законодавац увео је извозне царине на робу која би се са рударског трга износила да би тако спречио одлив и несташицу те робе⁽²³⁾. Сем тога предвиђено је да надлежни органи утврђују према приликама и околностима максималне цене животињим намирницама (нарх). У неким рудницама то је спадало у надлежност кнеза, представника рударске самоуправе⁽²⁴⁾. Султан је прибирао дажбине некад посредством својих службеника „емина“, а некад је те дажбине издавао у закуп „амилима“, закупцима. Овај други начин био је чешће у примени.

(20) Кануни и канун-наме, 15, 17.

(21) Кануни и канун-наме, 15, 18.

(22) Вл. Скарлић, Старо рударско право и техника у Србији и Босни 89—91 и Кануни и канун-наме, 122—124.

(23) „И од оних који излазе из града узима се царина исто тако као и од оних који долазе у град“, Кануни и канун-наме, 124.

(24) N. Beldiceanu, op. cit., II, 118.

Самоуправне дажбине. — Поред државних постојале су и месне, самоуправне дажбине. И под турском влашћу рудари у нашим крајевима задржавају самоуправне повластице. Они имају своје веће „сабор” (наша реч у турском тексту), надлежан да управља рударским тргом и суди извесне рударске спорове (25). На челу сабора налазио се „кнез” (ова реч преузета је из нашег језика). Кнеза је султан потврђивао својим бератом (указ).

Турци по освајању наших крајева усвајају углавном систем самоуправних дажбина које су затекли у нашим рудницима. Ту спада: 1. такса на пресуђене спорове; 2. дажбине у природи од извесних производа.

Те таксе и дажбине ишле су у корист кнеза и других старешина. Тако се кнезу као председнику сабора плаћала такса од 16 акчи за сваки пресуђени спор (26). То је била замашна сума, јер се половином XVI века могла купити овца за 12 акчи. Кнез је од рудара примао и следеће дажбине у природи: 1. дар у руди приликом поделе; 2. од сваког бурета вина које се на тргу продаје кнезу су трговци били дужни да дају једну пенду, око 2 литра; 3. од сваког говечета које се закоље на тргу месари су били дужни да кнезу дају језик, 4. о Божићу од сваке куће добијао је по кокош и погачу, а о Ускрсу добијао је од насеља једно јагње. То се назива нашом речи „част” (27). Сем тога кнезу се признавало право „монопола”, право да у току 15 дана у свакој години искључиво продаје своје вино на рударском тргу. Кнез је примао и један део од глоба које су плаћали рудари. Те се глобе означавају нашим називом „удава” и обрачунавају се у „перперима” као и у српском средњовековном праву (чл. 86—91 Старог саског закона султана Сулејмана).

Поред кнеза и његов помоћник „геклич” (наша реч у турском тексту) имао је право на извесне таксе и дажбине у природи. Од пресуђеног спора добијао је 4 акче, приликом поделе добијао је дар у руди, а о Божићу и Ускрсу „част”.

Значајно је овом приликом напоменути да турски рударски закони обилују нашим речима. Као пример може послужити последњи члан, члан 133. Старог саског закона султана Сулејмана где су употребљене ове наше речи: „сабор”, „кнез”, „теклич”, „подела”, „Божић”, „Ускрс”, „част”.

Из турских законских текстова не види се, међутим, да ли су пургари, већници имали право на какве дажбине, као што је то био случај у српском средњовековном праву.

На основу досадашњег излагања може се уочити да су Турци држали са мањим изменама онај фискални систем који су затекли у рудницима Србије приликом освајања. Дакле, и у фискалним теретима одржао се извешан континуитет, па чак и извесни наши називи за неке дажбине. Шта више, турски законодавац понекад се изрично позива на затечено стање и усваја га. Тако се поступило у Кануну рудника Фојнице

(25) Чл. 84, 93, 118. и 133. Старог саског закона.

(26) Чл. 133. Старог саског закона. Има помена у турским изворима да је кнез на неким рударским трговима одређивао и цену робе и за ту радњу примао таксу од једне аспре за сваку врсту робе.

(27) N. Beldiceanu, op. cit., II, 118., R. Anhegger, Beiträge zur Geschichte des Bergbaus, I, 102.

у Босни из 1489, где се поред осталог вели „као бац од поменутих грабана узимане су од краљева времена по 4 акче од товара воска, сира, маслинова уља и њима сличних ствари (28).

Уз руднике редовно су се налазиле топионице, а често и ковнице. То нарочито важи за руднике сребра. Топљење руде племенитих метала обављало се под надзором државе, а топионичари су били дужни да предају сребро у државну ковницу на откуп. И они су плаћали дажбине. У томе се прописи нашег средњовековног права подударају углавном са прописима турских закона и ту се, дакле, одржао изванредан континуитет. Питање ових дажбина прелази оквире овог написа и заслужује свакако да се посебно проучи и изложи.

Др Мехмед Беговић

РЕЗЈУМЕ

О налогах горњаков в Србији в XV и XVI веках

По приходе во второй половине XIII века в Сербию сасов, горное дело развилось в одну из самых крупных хозяйственных отраслей страны и приносило феодалу большие приходы. Сасы пользовались целым рядом особых льгот в области самоуправления, но с другой стороны одновременно были обязаны уплачивать ряд государственных и самоуправляемых сборов.

К числу государственных сборов относились следующие подати: 1. Сбор за межевание участков с залежами руды 2. Сбор за получение концессий („венчание угодья”, как гласит Закон о рудниках деспота Стефана Лазаревича из 1412 года). 3. Десятую долю за извлеченную руду, называемую „урбор”.

К числу самоуправляемых сборов относились следующие подати: 1. „Псун”, своего рода акциз на вино и скот, продаваемые на рынке. 2. Промысловый налог, уплачиваемый ремесленниками за свои изделия.

Турки в течение XV и XVI веков за время захвата страны задержали с некоторыми изменениями существовавшую в Србији систему налогов. Таким образом, в сборах, уплачиваемых горняками, сохранилась некоторая непрерывность и даже задержались некоторые названия для отдельных видов сборов, как например „подела” и „часть”.

SUMMARY

Mining duties in Serbia in the XVth and XVIth centuries

After the arrival of the Saxons to Serbia in the second half of the XIIIth century, mining developed into a very important economic branch in the country, and was an important source of sovereign's revenues. The Saxons enjoyed special autonomous privileges, but at the same time they were burdened with many state taxes as well as those arising from their autonomous position.

(28) Кануни и канун-наме, 17.

The state taxes comprised (1) tax for measuring the mining field; (2) taxes for the concession (marriage deed as stated in the Mines Act of Despot Stefan Lazarević from 1412); (3) ten percent for the excavated ore called »urbor«.

The autonomous taxes covered the following duties: (1) »psun« a kind of excise charged on wine and cattle sold in markets; (2) taxes that tradesmen paid on their produce.

In the course of the XVth and XVIth centuries the Turks kept, introducing some minor changes only, the fiscal system they found at the time of the conquest of Serbia. That is, a certain continuity has been maintained in the taxes paid by miners, and even some of our terms have been kept for certain autonomous taxes, such as »podela« and »čast«.

RÉSUMÉ

Les redevances Minières en Serbie au XVe et au XVIe siècles

Après l'arrivée des Saxons en Serbie dans la deuxième moitié du XIIIe siècle l'industrie minière s'est développée à un tel point qu'elle est devenue la branche principale de l'économie de ce pays et assurait au souverain de très grands revenus. Les Saxons jouissaient de privilèges autonomes spéciaux, mais en même temps ils devaient supporter la charge de toute une série de redevances à l'égard de l'Etat et de l'administration autonome.

Les redevances à l'égard de l'Etat étaient les suivantes: 1) La taxe de l'arpentage du champ minier, 2) la taxe pour obtenir la concession (le mariage du fonds de terre, comme il est indiqué dans la Loi sur les mines du prince Stefan Lazarević de 1412), 3) la dîme pour le mineral extrait sous la dénomination »urbor«.

Les redevances autonomes comprennent les impositions suivantes: 1) »psun«, une sorte d'octroi sur le vin et le bétail qui sont vendus sur le marché, 2) l'impôt payé par les artisans sur leurs produits.

Au cours du XVe et XVIe siècles les Turcs ont conservé ce système fiscal, avec quelques modifications, qui existait déjà à l'époque de leur conquête de la Serbie. Par conséquent, en ce qui concerne les redevances payées par les exploitations minières une certaine continuité a été maintenue, de même pour un certain nombre de redevances autonomes on employait les dénominations serbes, telles que, par exemple, »podela« et »čast«, »distribution« et »part«.